

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

פרשת שמיני

זמן ר"ת	צאת השבת	חלוקת נרות	לוח אור החיים
20:32	19:44	18:52*	י-ם
20:29	19:41	18:50	ת"א
20:32	19:43	18:52	חיפה
20:30	19:42	18:51	ב"ש

* לנותרים 40 דק': 18:32

הודיה בדומיה

גם חייב הוא האדם להודות ולשבח לאלהיו בכל רגע כי חסדו עמו בכל חלקי הרגע שיחיינו ויתענג בהרגשות רק בעבור היות האדם מתעסק בעסקי העולם הושם לו זמן שיתפלל בו והם עתים ידועים ערב ובקר וצהרים. עכ"ל. ועל ידי ג' תפילות אלו אנו יכולים להשפיע על כל היום, והם מזכירים לנו בכל השתנות של עת להודות לבורא.

ולשם כך תיקנו לנו רבותינו בתפילת העמידה ברכת מודים, שכולו הודאה לבורא יתברך על כל רגע בחיים, וכמו שאנו אומרים: מודים אנחנו לך וכו' על חיינו המסורים בך. ועל נשמותינו הפקודות לך. ועל נסידך ששככל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך ששככל עת, ערב ובקר וצהרים, וא"כ מי שמודה לה' יתברך על כל רגע בחיים ויודע שהכל בחסדו ובטובו, מהיכן תבוא לו תרעומת על מעשי ה' יתברך, הלא הכל חסד ומה יתלונן היצור החי בחסד ונטלו ממנו את חסדו, וכדברי איוב ה' נתן וה' לקח. ואולם תראו בפועל מי שמתלונן הוא מי שאינו מודה כלל על מה שה' נתן לו בכל יום, ואינו מחובר אל ה' המטיב לו בכל עת, ומשפיע לו שפע רב כל ימי חייו, וכאשר נוטל ממנו את בריאותו או ממונו או כל דבר אחר היקר לו, זועק חמס על הבורא יתברך ח"ו, ובא אליו בטרוניות וטענות, מדוע עוללת לי כך, ואינו שואל את עצמו על כל הטובות שקיבל מדוע קיבלם כי אותם היה פשוט לו שיקבל, אבל כל שאלתו היא רק כאשר הם חסרות לו. והוא כדוגמת פרעה, פה רע, שיודע לראות רק את הרע והתלונן עליו, ולא לראות את הטוב. לזה מביאים הרבה רעות כדי שיתבונן בהם ומהם ילמד להודות על הטובות.

והנה אהרן בודאי שהיה עבד ה' נאמן אוהב ה' בכל ליבו ונפשו ומודה לו בכל יום תמיד, וכך חניך את בניו, שהיו קדושי עליון מורמים מעם וגדולי עולם כבר מגיל צעיר ביותר, וכל משאת נפשם היתה להדבק רק בה' יתברך ולעשות רצונו, וגם את מעשיהם שהקריבו אש זרה שלא ציוה אותם ה', רואים בעליל שנבע מרצון עז לעבוד את ה' ולהקריב לפניו קרבן, ומזה היתה יכולה להיות טענה לאהרן שיאמר אמנם נכון שלא צוית אותם אבל כל כונתם היא לטובה ולעבוד אותך, ובסך הכל הרי הם כהנים הראויים להקריב ולא זרים שאסרת עליהם להקריב, א"כ מדוע שלא יקריבו לפניך. ואולם כאשר שמע אהרן שעצם מעשה זה היה לקדש את שמו של ה' יתברך, וכמו שאמר לו משה בקרובי אקדש, והבין שזכו במעשיהם למות על קדוש השם, זה היה משיב ומרגיע את נפשו של אהרן, ועל כך אהרן דמם, גם בליבו, קיבל את הדברים בשויון נפש ובהסכמה מלאה, ועל כך קבע לו הקב"ה את שכרו, וזה נרמז במילה בה בחרה התורה להביע את שתיקתו של אהרן, וידום, שמעבר לדממה, רמזו בה גם אותיות יודו, שבעצם בדממתו לא התרעם ח"ו אלא הודה לה' שקידש את שמות בעולם על ידם.

אחים יקרים, אמנם מאמינים בני מאמינים אנחנו שכל מה שהקב"ה עושה עימנו לטובה הוא עושה, אבל צריכים לחדד אצלנו את רגש הכרת הטוב, ולהודות לה' יתברך תמיד, ואז בודאי הקב"ה יתמיד עלינו טובו. אכ"ר.

בפרשתנו מסופר על מעשם של בני אהרן שלקחו אש זרה אשר לא ציוה אותם ה' והקריבו, ועל כך יצא הקצף ותצא אש מאת ה' וימותו, משה רבנו בא לפני אהרן מנחם אותו ואומר לו (י ג): הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אפקד וידם אהרן. ופירש רש"י: אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך. וידום אהרן - קבל שכר על שתיקתו ומה שכר קבל שנתייחד עמו הדיבור שנאמרה לו לבדו פרשת שתי יין. עכ"ל רש"י.

והנה צריך להבין אם התורה משבחת את אהרן על שתיקתו, ממשע שהיתה לו איזה טענה לומר אלא שהוא שתק ולא אמר, ולכאורה מה יש לטעון עם ה' יתברך, הלא ראינו אצל איוב שהתסר יסורים קשים ומרים והתרעם על מידותיו של הקב"ה, שח"ו אינם כשורה, והקב"ה הוכיחו על טענותיו. וא"כ מה יכול לומר ולטעון כנגד רצון ה'!

ובפרט כאשר נתבונן בעומק הדבר נראה שאין לשאלה מקום, שהרי אם אתה מבין שהקב"ה עשה את המעשה הזה, וממנו הכל, וברצונו נתן וברצונו לקח, הרי כל החיים שלך בידיים שלו, ומי יכול לטעון עם מי שהוא גבור ממנו, וכמו שאמר שלמה (קהלת ה' א) אל תבהל על פיך להוציא דבר לפני האלהים פי האלהים בשמים ואתה על הארץ על פני ימי דברך מעטים. ופירש רש"י: להוציא דבר לפני האלקים - לדבר קשה כלפי מעלה. כי הוא בשמים ואתה על הארץ - ואפילו חלש מלמעלה וגבור מלמטה אימת חלש על הגבור, וכל שכן גבור למעלה וחלש למטה. עכ"ל.

וכעין זה מספרים רבותינו (בבא קמא ל"ח.) על עולא האמורא שהיה מאמוראי ארץ ישראל וכשהגיע לבבל לא הסכים ללכת לבתי אבלים לנחמם, וטענתו בפיו מפני שהבבלים בניחום האבלים שלהם אומרים, מה היה אפשר לעשות, ומשמע שאם היו יכולים לעשות היו עושים, ודבר זה הוא כמגדף כלפי מעלה, שאינו מסכים ומקבל עליו גזירת שמים. וכן נפסק להלכה (שו"ע י"ד סי' שצ"ו סעי' ב') ואל יאמר אדם לאבל מה לך לעשות כי אי אפשר לשנות, שזהו כגדוף, דמשמע הא אם אפשר לשנות היה עושה, אלא יקבל עליו גזירת השם יתברך מאהבה. עכ"ל.

ונראה לבאר בס"ד, שהנה מטרת היהודי בעולם הוא להלל ולפאר את מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמו שאמר הנביא עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו, ועל כך מעיד החג הראשון במעגל החגים, חג הפסח, שממנו נהיינו לעם, שכל ענינו הוא להיות פה סח ומספר בניסיו ונפלאותיו של הקב"ה, וכמו שציותה אותנו התורה במצות והגדת לבנך, ודבר זה צריך ללוות אותנו לכל מציאות החיים שכן מי שמתבונן רואה את חסדחי הבורא עימו על כל רגע, מעת שקם ונושם והולך ומדבר וכל מה שעושה הכל ממנו ובחסדו ובטובו הגדול, וכמו שאמרו רבותינו על הפסוק כל הנשמה תהלל יה הללויה, על כל נשימה תן לו הללויה.

ואולם במציאות אין האדם יכול כל היום להודות ולכן תיקנו לנו רבותינו זמנים להתפלל ולהודות בהם לה' יתברך, שלוש תפילות בכל יום וכמו שכתב האבן עזרא על הפסוק בקהלת הנזכר וז"ל:

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ולע"נ סבתי הזקנה הכשרה: סוליקה אלחוד בת תמו, כ"ו ניסן תשמ"ג, ת.נ.צ.ב.ה.

מחסות
לוח ניסן
מסכים וימינים
למתי כמות ושיבת
077-2233565

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות ליום שבת (מנחה של שבת)

קצד. כתב הטור (ס' ר"ז): ואחר השינה קובעין מדרש [דהיינו לימוד בבית המדרש], כמובא במדרש שאמרה תורה לפני הקב"ה, רבוננו של עולם כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לכרמו וזה רץ לשדה ואני מה תהא עלי, אמר לה יש לי זוג שאני מזווג לך ושבת שמו שהם בטלים ממלאכתם ויכולין לעסוק בך, על כן צריך שיקבעו מדרש להודיע לעם את חוקי האלקים ואת תורותיו, ואסור לקבוע סעודה בזמן בית המדרש, כדברי חז"ל (ט"ז לה): שאחד מהדברים שבעלי בתים יורדים מנכסיהם הוא מפני שקובעים סעודתם בשבת בזמן בית המדרש. עכ"ל. [וכבר ביארנו בהלכה קצ"א בהערה, שהטור מדבר אחר השינה כמפורש בדבריו, ואז יעסקו בהלכות ודינים וכמו שכתב הב"ה, ע"ש, ומ"מ מי שאינו יודע ללמוד הלכות יעסוק במה שיודע ויכול, וחובה קדושה על הרבנים שבכל מקום ודינים לקיים שיעורי תורה בצהרי יום השבת לזכות את הרבים, במוסר ודינים הלכות ואגדות, בכדי ללמד דעת את העם. ועיין במחזיק ברכה (ס' ר"ז אות ג') שהאריך והרחיב בתפקיד הדרשן, שיהיה דורש לעם ומזהירם על איסורי התורה בדברים היוצאים מן הלב, ויחזור על הדברים כמה פעמים עד שיכנסו לליבות השומעים, והעיקר להחזירם בתשובה שבוה תלויה הגאולה. ועוד כתב שמתנאי הדרשן בכדי שיועילו דרשותיו הוא שיהיה פרוש שלא ימצאו ההמון סיבות לדבר עליו, ויקשט עצמו לפני שיוכיח אחרים ובוה יקבלו את דבריו, ואין קץ לשכרו וכמו שהפליגו בוהר הקדוש (דף לך ע"ב) שבחב המגיע למזמי הרבים, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים. עכ"ד בקיצור].

קצה. וכתב החיד"א בספרו מחזיק ברכה (ס' ר"ז אות ד' וה') שהתלמידי חכמים יאזרו חיל לעסוק בתורה, ואשריו למי שזוכה לחדש איזה חידושים בתורה ביום שבת קודש. וכתב הרב החסיד בעל דעת חכמה (למורה"ר יהודה ליב פוחוביצ'ר, תנ"ב, שער השבת סוף פרק עשירי) משם האר"י זצ"ל שמי שעוסק בתורה בשבת ומחדש איזה חידוש בה מעטרין לאביו באותו עולם. לכן נסמכו ב' ציוויים הללו אחד לשני "כבד את אביך" "זכור את יום השבת", וכן "איש אמו ואביו תיראו" ו"את שבתותי תשמורו". ומי שאינו יכול לחדש מעצמו איזה חידוש בתורה, ילמוד איזה דברים שלא למדם עד הנה. עכ"ל. [ומקור הדברים הוא מהזוהר הקדוש (ח"ג קע"ג ע"א וקע"ד ע"א) וז"ל מתורגם: כשמחדשים בשבת תורה, כל הפמליא של מעלה מקשיבים לזה החידוש, וחיות הקודש מתגדלים בכנפיהם וכו', אשרי מי שמחדש בשבת בתורה, וכמה כבוד ועטרה על עטרה מעטרים לאביו בגן עדן בשעה שאומר הקב"ה התאספו לשמוע חדושי תורה משם פלוני בן פלוני, כמה מנשקים אותו על ראשו, אשרי העוסקים בתורה ביום שבת יותר משאר ימים. עכ"ל].

קצו. זמן תפלת מנחה של שבת, לכאורה הוא כמו בימות החול, שישנה עדיפות להתפלל מנחה קטנה, ואם יש צורך יכול להתפלל מנחה גדולה, עיין במה שהארכנו בזה בהליכות לתפלת מנחה הלכה ט"ו, [וכן מוכח מדברי המ"א (ס' רפ"ו ס"ק ג') וכה"ח (שם ס"ק ל"ב) שהביאו, וכן מפורש בספר בן איש חי (ויקהל אות ג') שרק בשעת הצורך מותר להתפלל בשבת מנחה גדולה וז"ל: וכן הוא הדין ביום שבת קודש, שרוצה לילך לשמוע הדרשה מן הדרשן, שהוא מאריך בדרשה, ואם יתפלל אחר הדרשה לא יהיה לו פנאי לעשות סעודה שלישית בהרוחה, מותר לו להתפלל מנחה גדולה. עכ"ל]. אולם בספר יין הרקוח (למורה"ר יהודה פתיה זצוק"ל, על האדרא זוטא דף רפח ע"ב) כתב: וביום השבת רוצים הדינים קהתעורר ג"כ בחצות היום כמנהגם בימות החול, ולכן מתגלה אז מצח הרצון כדי

שלוכופם שלא ישלטו, ומטעם זה אנחנו אומרים במנחת שבת ואני תפלתי וכו', וכתב הרמד"ל ז"ל: מכאן נראה שטוב להקדים להתפלל מנחה בשבת משעת מנחה גדולה, שאז מתעוררים הדינים בחול. עכ"ל, ולפי דבריו צריך לומר שאין המצח [הרצון] מתגלה מצד קדושת היום כי אם בצירוף תפלת המנחה עמו. עכ"ל. [ואמנם לכאורה יש לסייע דבריו ממה שכתב רבנו האר"י בשער הכונות (דף עד סוף ע"ה) שבאמירת "ואני תפלתי" אז היא שעת רצון, וא"כ התגלות השעת רצון תלויה בתפלה, אך ממה שלא הזוהר להתפלל מנחה גדולה או ע"כ כמה שיותר מוקדם, נראה יותר שאינו תלוי בתפלה, וכך נראה גם מגורי האר"י ורבנו הרש"ש, שלא הזכירו להתפלל מנחה מוקדם, משמע שמבנינים דברי הזוהר שהתגלות מצח הרצון נעשית ממילא בהגיע זמן המנחה גם בלי תפלת מנחה, ועכ"פ כך מוכח מדברי הבא"ח וכה"ח שהבאנו לעיל שכתבו שלא להתפלל מנחה גדולה גם ביום שבת רק אם יש צורך בדבר, והגם שהיו מקובלים גדולים וכל דרכיהם ע"פ הסוד, לא הבינו שיש ענין בזה לפי רבנו האר"י או שאר המקובלים].

קצה. וכתב החיד"א בספרו מחזיק ברכה (ס' ר"ז אות ד' וה') שהתלמידי חכמים יאזרו חיל לעסוק בתורה, ואשריו למי שזוכה לחדש איזה חידושים בתורה ביום שבת קודש. וכתב הרב החסיד בעל דעת חכמה (למורה"ר יהודה ליב פוחוביצ'ר, תנ"ב, שער השבת סוף פרק עשירי) משם האר"י זצ"ל שמי שעוסק בתורה בשבת ומחדש איזה חידוש בה מעטרין לאביו באותו עולם. לכן נסמכו ב' ציוויים הללו אחד לשני "כבד את אביך" "זכור את יום השבת", וכן "איש אמו ואביו תיראו" ו"את שבתותי תשמורו". ומי שאינו יכול לחדש מעצמו איזה חידוש בתורה, ילמוד איזה דברים שלא למדם עד הנה. עכ"ל. [ומקור הדברים הוא מהזוהר הקדוש (ח"ג קע"ג ע"א וקע"ד ע"א) וז"ל מתורגם: כשמחדשים בשבת תורה, כל הפמליא של מעלה מקשיבים לזה החידוש, וחיות הקודש מתגדלים בכנפיהם וכו', אשרי מי שמחדש בשבת בתורה, וכמה כבוד ועטרה על עטרה מעטרים לאביו בגן עדן בשעה שאומר הקב"ה התאספו לשמוע חדושי תורה משם פלוני בן פלוני, כמה מנשקים אותו על ראשו, אשרי העוסקים בתורה ביום שבת יותר משאר ימים. עכ"ל].

קצו. זמן תפלת מנחה של שבת, לכאורה הוא כמו בימות החול, שישנה עדיפות להתפלל מנחה קטנה, ואם יש צורך יכול להתפלל מנחה גדולה, עיין במה שהארכנו בזה בהליכות לתפלת מנחה הלכה ט"ו, [וכן מוכח מדברי המ"א (ס' רפ"ו ס"ק ג') וכה"ח (שם ס"ק ל"ב) שהביאו, וכן מפורש בספר בן איש חי (ויקהל אות ג') שרק בשעת הצורך מותר להתפלל בשבת מנחה גדולה וז"ל: וכן הוא הדין ביום שבת קודש, שרוצה לילך לשמוע הדרשה מן הדרשן, שהוא מאריך בדרשה, ואם יתפלל אחר הדרשה לא יהיה לו פנאי לעשות סעודה שלישית בהרוחה, מותר לו להתפלל מנחה גדולה. עכ"ל]. אולם בספר יין הרקוח (למורה"ר יהודה פתיה זצוק"ל, על האדרא זוטא דף רפח ע"ב) כתב: וביום השבת רוצים הדינים קהתעורר ג"כ בחצות היום כמנהגם בימות החול, ולכן מתגלה אז מצח הרצון כדי

